

ODMJERAVANJE VISINE NAKNADE ŠTETE POMORCU

VISOKI TRGOVAČKI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Presuda broj: VI PŽ-7548/02-3 od 4. siječnja 2006.

Vijeće: suci Dubravka Zubović, kao predsjednica vijeća i Viktorija Lovrić, kao član vijeća te sudac porotnik Miroslav Skalak

Trgovački sudovi prihvatili su orijentacijske kriterije Vrhovnog suda Republike Hrvatske pri odmjeravanju visine naknade štete. Ti kriteriji polaze od pretpostavke da su svi građani Republike Hrvatske pred zakonom izjednačeni pa okolnost što se postupak radi naknade štete vodi pred trgovačkim sudom i što se radi o odmjeravanju visine naknade štete pomorcu ne smije dovesti do pozitivne diskriminacije tih oštećenika u odnosu na one koji svoja prava na naknadu ostvaruju pred općinskim sudovima. Stajalište je to koje je Visoki trgovački sud Republike Hrvatske istaknuo očitujući se na žalbeni navod tužitelja u kojem oštećeni pomorac kao tužitelj u postupku ističe: “radi se o odmjeravanju naknade štete pomorcu pa bi zbog toga sud trebao primjenjivati dosadašnju praksu trgovačkih sudova i odmjeriti višu naknadu od one koju odmjeravaju redovni sudovi.”

Predmet spora je naknada štete članu posade motornog broda N. brodara J. zbog ozljede koju je tužitelj pretrpio dana 13. siječnja 1997. godine radeći u svojstvu kormilara. Tužitelj tužbom zahtijeva naknadu štete zbog teške tjelesne ozljede nastale presjekom Ahilove tetive desne noge uz posljedičnu trajnu invalidnost. Tužbeni zahtjev odnosi se na novčanu naknadu nematerijalne štete zbog pretrpljenih bolova, pretrpljenog straha i naruženosti te materijalne štete zbog izdataka za tuđu pomoć i njegu, izgublenu zaradu i putne troškove za potrebe liječenja.

Prvostupanjski sud utvrdio je da je tužitelj pretrpio ozljedu radeći na brodu, a tuženik nije uspio dokazati da bi šteta nastala bez njegove krivnje. Zato je po kriteriju presumirane krivnje tuženik odgovoran za štetu po čl. 161. st. 1. Pomorskog zakona (“Narodne novine” br. 17/94, 74/94, 43/96 – nastavno PZ). Tužbeni zahtjev je djelomično prihvaćen, a naknada je po pojedinim vidovima štete odmjerena prema pravilima o pravu na naknadu štete iz čl. 195. i 200. Zakona o obveznim odnosima (“Narodne novine” br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96- nastavno ZOO).

Odluka o trošku postupka donijeta je po čl. 154. st. 1. u vezi s čl. 155. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine" br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01– nastavno ZPP).

Protiv presude Trgovačkog suda u Rijeci broj III-P-1350/2002-45 od 29. listopada 2002. žalbu su izjavili tužitelj i tuženik.

Tužitelj pobija presudu zbog pogrešne primjene odredaba materijalnog prava. Smatra da je sud pogrešno utvrdio odlučne činjenice i na njih primijenio kriterije za odmjerenje novčane naknade nematerijalne štete po osnovi fizičkih bolova te duševnih bolova zbog umanjenja životnih aktivnosti. Pogrešnu primjenu odredaba materijalnog prava tužitelj vidi i u nisko odmjerenoj naknadi za naruženost pri čemu se nije vodilo računa o dobi tužitelja i stupnju naruženosti. Predlaže da drugostupanjski sud preinači presudu i prihvati tužbeni zahtjev u cijelosti, a tužitelju naknadi parnični trošak u koji uključuje trošak žalbe.

Tuženik pobija presudu u dijelu u kojemu je tužbeni zahtjev prihvaćen zbog bitne povrede odredaba postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene odredaba materijalnog prava. Ističe da tužitelj nije dokazao pravnu osnovu za naknadu štete. Tuženik ukazuje da u svakom slučaju postoji barem podijeljena odgovornost tužitelja i tuženika za štetni događaj. Pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje rezultiralo je po mišljenju tuženika pogrešnom primjenom materijalnog prava. Predlaže da drugostupanjski sud preinači presudu i odbije tužbeni zahtjev.

Odgovori na žalbe nisu podneseni.

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske odlučio je da žalbe nisu osnovane.

Presuda je ispitivana po članku 365. st. 2. ZPP-a u granicama onih žalbenih razloga na koje su se pozvali tužitelj i tuženik te pazeći po službenoj dužnosti na apsolutno bitne povrede odredaba postupka i na pogrešnu primjenu odredaba materijalnog prava. Visoki trgovački sud Republike Hrvatske zaključio je da u donošenju presude nije počinjena nijedna od apsolutno bitnih povreda odredaba postupka iz čl. 354. st. 2. ZPP-a.

Prvostupanjski sud je na činjenice koje je utvrdio pravilno primijenio odredbe materijalnog prava prihvativši djelomično tužbeni zahtjev. Tužitelj je dokazao pravnu osnovu zahtjeva za naknadu štete, a sud je visinu novčane naknade odmjerno primjereno okolnostima konkretnog slučaja.

Tužbeni zahtjev odnosi se na naknadu štete članu posade zbog tjelesne ozljede na brodu. Nije sporno da je tužitelj radio u svojstvu člana posade – kormilara na motornom brodu N. kojega je brodar bio tuženik J. Nije također sporno da je dana 13. siječnja 1997. godine, radeći na privezu broda, tužitelj doživio nezgodu s posljedičnim puknućem tetive i trajnim posljedicama. Štetni događaj zbio se pri manipuliranju brodom pa se pri ocjeni pravne osnove za naknadu štete trebaju primijeniti prven-

stveno odredbe Pomorskog zakonika, a tek potom i opća pravila obveznog prava. Za štetu nastalu zbog tjelesne ozljede ili smrti člana posade broda odgovara brodar ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje (članak 161. stavak 1. PZ-a). Radi se, dakle, o pretpostavljenoj krivnji brodara pa se brodar može osloboditi odgovornosti ako dokaže da je šteta nastala zbog slučaja ili više sile, krivnje treće osobe ili krivnje samog oštećenika, o čemu je teret dokaza na brodaru.

U ovom postupku brodar je iznio tvrdnje da je šteta nastala radnjom treće osobe i to uzrokovanjem indirektnog sudara te da je sam oštećeni propuštanjem dužne pažnje pri izvršavanju radnih zadataka pridonio nastanku štetnog događaja. Prema rezultatu dokaznog postupka tuženik nije dokazao da bi šteta nastala bez njegove krivnje. Svjedok N. J. i tužitelj T. C. suglasno su iskazali da se nesreća dogodila pri izvršavanju radnje priveza broda, da je privez vršen u trenutku prolaska drugog broda koji je malo zaljuljao tuženikov brod, pa svjedok J. pretpostavlja da je uslijed toga tužitelj pao, dok je sam tužitelj izjavio da “misli da je pao uslijed prolaska drugog broda”. Međutim, osim indicija da je drugi brod izazvao efekt takozvanog “indirektnog sudara” nema pouzdanog dokaza za takav zaključak. Nema ni podataka o kojemu bi se brodu radilo pa nema uporišta za primjenu odredbe čl. 762. točka 2. PZ-a o odgovornosti za štetu koju jedan brod prouzroči drugomu zbog obavljanja manevra ili propuštanja da obavi manevar ili zbog nepridržavanja propisa o sigurnosti plovidbe za slučaj kada nije došlo do direktnog kontakta brodova, odnosno kada nije nastupio direktni nego indirektni sudar. Tuženik nije dokazao niti da bi sam oštećeni pridonio u bilo kojem postotku štetnom događaju, jer nije iznijeta niti jedna konkretna činjenica o propustima oštećenog u izvršavanju zadataka.

Visoki trgovački sud zaključuje da se u tom slučaju po zakonu pretpostavlja da za štetu zbog ozljede pomorca odgovara brodar po čl. 161. st. 1. PZ-a o čemu je prvostupanjski sud dao valjano obrazloženje.

Pomorski zakonik ne sadrži pravila o vidovima materijalne i nematerijalne štete koja se naknađuje ozlijeđenoj osobi pa se naknada odmjerava po općim pravilima obveznog prava sadržanim u Zakonu o obveznim odnosima. Oštećeni koji je pretrpio ozljedu ima pravo na uspostavljanje prijašnjeg stanja, a ako to nije moguće ima pravo na isplatu novčane naknade pri čemu se naknađuje i stvarna šteta i izmakla korist (arg. iz čl. 195. ZOO-a). Kada se ima u vidu da nije dokazana podijeljena odgovornost za štetu, a tuženik izračun materijalne štete nije osporio, presuda je zakonita u dijelu odluke o naknadi materijalne štete kako u pogledu glavnice tako i u pogledu zateznih kamata.

Tužbeni zahtjev djelomično se odnosio na isplatu nematerijalne štete. Novčana naknada se odmjerava prema zakonu koji je važio u trenutku nastanka štete za one vidove koji su bili propisani odredbom čl. 200. ZOO-a, kako je i suđeno pobijanom presudom. Žalbom se poglavito dovodi u pitanje pravilno odmjeravanje naknade

štete za fizičke bolove te za duševne bolove zbog smanjenja životnih aktivnosti. Odmjeravajući naknadu tih vidova nematerijalne štete prvostupanjski sud je dovoljno vodio računa o značenju povrijeđenog dobra i cilju kojemu služi naknada te držeći se (neobvezatnih) orijentacijskih kriterija za odmjeravanje novčane naknade donesenih od strane Opće sjednice Vrhovnog suda Republike Hrvatske.

Sud je odmjeravajući naknadu za pretrpljene bolove uzeo u obzir mjesto ozljede, intenzitet i dužinu trajanja bolova, ali i sve nelagodnosti koje su pratile liječenje. Također, sud je uzeo u obzir kod odmjeravanja naknade za duševne bolove zbog smanjenja životnih aktivnosti dob oštećenog i stupanj umanjenja životnih aktivnosti.

Prvostupanjski sud je po svim vidovima štete dao opširno obrazloženje koje u cijelosti prihvaća i Visoki trgovački sud Republike Hrvatske. Posebno se Visoki trgovački sud Republike Hrvatske osvrnuo na žalbeni navod tužitelja da se radi o odmjeravanju naknade štete pomorcu pa da bi zbog toga sud trebao primjenjivati dosadašnju praksu trgovačkih sudova i odmjeriti višu naknadu od one koju odmjeravaju redovni sudovi. Trgovački sudovi prihvatili su orijentacijske kriterije Vrhovnog suda pri odmjeravanju naknade koji polaze od pretpostavke da su svi građani Republike Hrvatske pred zakonom izjednačeni pa okolnost što se postupak radi naknade štete vodi pred trgovačkim sudovima ne smije dovesti do pozitivne diskriminacije tih oštećenih u odnosu na one koji svoja prava na naknadu ostvaruju pred općinskim sudovima.

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske ocijenio je da je u prvostupanjskoj presudi pravilno primijenjeno materijalno pravo, pa je presudu potvrdio po čl. 368. ZPP-a.

Dr. sc. Vesna Skorupan Wolff, viša znanstvena suradnica
Jadranski zavod HAZU

Summary:

***THE ASSESSMENT OF THE LEVEL OF INDEMNITY
PAYABLE TO A SEAMAN***

In assessing indemnity levels, commercial courts have accepted the benchmark criteria of the Supreme Court. These criteria should be applied to crew members as well.